

SXEDIO.50K

6.6.1917: ΤΟ Β ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΟΥΝ ΝΑ ΠΕΡΙΛΗΦΘΕΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΜΟΣΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το Β μέρος των πρακτικών της συνεδρίας της **6.6.1917** του Νομοθετικού Συμβουλίου στην οποία ο Ν. Κλ. Λανίτης κατέθεσε ψήφισμα με το οποίο προτείνεται αναφορά στον ενωτικό αγώνα των Κυπρίων στην αντιφώνηση προς τον Αρμοστή, έχει ως εξής:

ΕΜΦΙΕΤΖΗΣ: Υποστηρίζω το ψήφισμα.

ΝΙΚΟΑΙΔΗΣ: Υποστηρίζω εκθύμως το ψήφισμα τούτο διότι διατυπώσας τους εθνικούς πόθους του τόπου και είναι σύμφωνον προς τας αρχάς ας αντιπροσωπεύει το ευγενές Αγγλικόν Έθνος

Θα ήτο παράλειψις ουσιώδης, αν τα Ελληνικά μέλη του Συμβουλίου τούτου, δεν προέτειναν το ψήφισμα τούτο προς υποστήριξιν των πόθων ημών και διακήρυξιν της συμπαθείας μας προς τη προστάτιδα Δύναμιν.

Οι πόθοι μας αυτοί δεν είναι καθόλου άσχετοι προς τους εθνικούς πανελληνίους πόθους. Οι πόθοι μας ούτοι είναι η εθνική μας αποκατάστασις, η ένωσις μας εις μίαν Ελλάδα. Και οι πόθοι μας ούτοι δεν είναι ούτε σημερινοί, ούτε χθεσινοί, αλλά χρονολογούνται από της αποφράδας εκείνης ημέρας, καθημαγμένος ο Βόσπορος στενάζει υπό τον ζυγόν του κατακτητού.

Η μεγαλόφρων πατρίς σας, Κυριε Πρόεδρε, πεισθείσα εις τον ιερόν αυτόν αγώνα των προγόνων μας κατά το **1821** παρέσχε πολυτίμους υπηρεσίας.

Αποτέλεσμα τοιούτων υπηρεσιών υπήρξεν το Ναυαρίνον, το οποίον θα παραμένη αλησμόνητον εν τη διανοία και τη ψυχή μας και το οποίον θα γιγαντώνη την διαρκή ευγνωμοσύνην μας.

Κατά την εποχήν εκείνην η Κύπρος μετέσχε του αγώνος διά του απαγχονισμού των αρχιερέων της και

των προκρίτων της.

Δυστυχώς όμως διά λόγους γνωστούς εν τη Ιστορία με τόσα άλλα τμήματα του ελληνισμού κατεδικάσθη και πάλιν εις δουλείαν.

Εκτοτε εξυκολούθησε να παραμένη δούλη υπομένουσα και ελπίζουσα μέχρι της μεταπολιτεύσεως του **1878**.

Την μεταπολίτευσιν δε εκείνην εδέχθη μετά πολλής χαράς και αγαλλιάσεως ο Κυπριακός λαός ελπίζων επί την πολιτικήν του προαγωγήν, την πνευματικήν του ανάπτυξιν και την οικονομικήν του βελτίωσιν.

Παρήλθον μέχρι σήμερον **40** όλα έτη, και ενώ ανεπτύχθημεν πνευματικώς και ωριμάσαμεν πολιτικώς, δεν είδομεν ακόμη εκπληρούμενα τα εθνικά μας όνειρα.

Και είναι αληθές ότι το **1915** ανεγνωρίσθησαν τα δίκαια μας διά της παραχωρήσεως της Κύπρου εις την Ελλάδα διά λόγους όμως οίτινες διαφεύγουν τον έλεγχον μας δεν κατωρθώθη να γίνη αποδεκτή η παραχώρησις.

Τα πράγματα όμως έκτοτε μετεβλήθησαν ουσιωδώς. Παρά το πλευρόν του συμμαχικού στρατού μάχονται Έλληνες στρατιώται, υπέρ κοινών ιδεωδών κατά κοινών πολέμων.

Συντρέχουσι σήμερον οι όροι όπως επαναλάβητε την προσφορά σας, προς την μαχομένην ήδη Ελλάδα, πράττοντες δε ούτω θα αποδείξητε ότι μάχεσθε υπέρ των δικαίων των εθνοτήτων. Η Κύπρος δεν τοιαύτη περιπτώσει όχι μόνον θα σας ευγνωμονή, αλλά θα είναι ετοιμή να υποστή πάσαν θυσίαν.

ΙΡΦΑΝ: Ηκουσα κύριε Πρόεδρε, την εύγλωττον αγόρευσιν του εισηγητού και επείσθην ότι το εν μέλος έχει αποκτήσει καλās ρητορικός γνώσεις, διότι και πρέπει να εκφρασθώσιν αυτώ συγχατηρήρια.

Εν τούτοις νομίζω ότι δεν επραγματεύθη το ζήτημα σύμφωνα με τας παρούσας συνθήκας. Και είναι μεν αληθες ότι το ψήφισμα προσάγεται υπό ενός μέρους του πληθυσμού της Νήσου, αλλά νομίζω ότι δεν

δύναται να προσαχθή, καθόσον πάντα τα ενώπιον του Συμβουλίου προσαγόμενα ψηφίσματα είναι κτήμα του Συμβουλίου.

Εγείρομαι κύριε Πρόεδρε, όπως φέρω ένστασις κατά του ψηφίσματος τούτου.

Ο εισηγητής του ψηφίσματος και ο κ. Νικολαΐδης ωμίλησαν πολλά περί Ελλάδος, αλλά δεν ηδυνήθημεν να εννοήσωμεν εκ των ομιλιών τούτων ποίαν Ελλάδα εννοούν.

Αλλ' οιανδήποτε Ελλάδα και αν εννοούν μηδεμία είναι εις θέσιν να προστατεύση την Κύπρον εναντίον εχθρού επιδρομέων.

Αλλά και αν υποθέσωμεν ως πιθανόν να συμβή τοιούτον τι, ο λαός της Κύπρου θα συντριβή υπό βαρυτάτης φορολογίας. Εκ του κειμένου του ψηφίσματος και των δηλώσεων των εντ. μελών αντιλαμβάνομαι ότι οι έντ. συνάδελφοι αισθάνονται τοσαύτην ευγνωμοσύνην και συμπάθειαν προς την Μ. Βρετανίαν, ώστε δεν οκνούν να ευχηθώσι τη διάρρηξιν της Μ. Αυτοκρατορίας.

Αλλ' ημείς χαρακτηρίζομεν το τοιούτον ως εμπαικτικόν έπαινον και εμπαικτικήν ευγνωμοσύνην.

ΛΑΝΙΤΗΣ: Διαμαρτύρομαι διά την κακήν ερμηνείαν ην δίδει το έντ. Οθωμανικόν μέλος.

ΙΡΦΑΝ: Παραπαλώ τα έντ. μέλη να μη με διακόπτουν, όπως και εγώ δεν διέκοψα αυτά.

Η υπ' αυτών εκφραζομένη ευχή άγει προς το τέρμα εκείνο.

Τα έντ. μέλη ή θα αγνοώσι τα γεγονότα ή θα νομίζωσιν ημάς ως κατοίκους του Άρεως ή μη γνωρίζοντας τα πράγματα.

Εκτός των διαβεβαιώσεων ας έχω εις την κατοχήν μου, ότι τοιούτον τι δεν θα συμβή ποτέ και αι περικοπαί τας οποίας θα αναγνώσω εξ εφημερίδων της **23** Απριλίου **1917** του "Εωθινού Ταχυδρόμου" και της "Εγγύς Ανατολής" αποδεικνύουν πασιφανώς τας πεποιθήσεις μου αυτάς.

Ημείς κ. Πρόεδρε, ενιστάμεθα εντόνως κατά του

ψηφίσματος, διότι είμεθα εκ παραδειγμάτων πεπεισμένοι ότι η ένωσις της Κύπρου μετά της Ελλάδος θα συνεισφέρει την εκμηδένισιν των **60** χιλ. Μουσουλμάνων της Νήσου.

Ωσταύτως και πάντες οι εκτός της Κύπρου Μουσουλμάνοι θα εθεώρουν την πράξιν αυτήν ως την μελανωτέραν σελίδα της Αγγλίας, δεν πιστεύομεν δε ότι επιθυμείτε να γραφή τοιαύτη σελίς εν τη ιστορία σας.

Τοιαύτη πορεία εκ μέρου της Αγγλίας θα έθλιβεν **150** εκατομ. Μουσουλμάνων, θα ικανοποιεί δε **220** χιλιάδας χριστιανών αγνώστου προελεύσεως.

Είναι γνωστόν και εις την κεντρικήν κυβέρνησιν και εις την τοπικήν τοιαύτην πως έχουσιν ούτοι πολιτευθή κατά την **40**ετή αυτής διοίκησιν. Εάν οι χριστιανοί της Κύπρου επωφελούμενοι της εδώ παρουσίας των αντιπροσώπων των φέρωνται τοιουτοτρόπως. Φαντάζομαι τι θα έπραττον αν απεσπάτο η νήσος αύτη εκ της βρετανικής αυτοκρατορίας Και μολονότι είμεθα πεπεισμένοι περί της τύχης της Νήσου, τα μάλιστα ενιστάμεθα κατά του ψηφίσματος τούτου.

ΣΑΙΤ (Χότζας): Νομίζω ότι εν τω Συμβουλίω τούτω πρέπει να σέβηται και εις την γνώμην του άλλου, καθότι τα αισθήματα εκάστου, πρέπει να είναι σεβαστά.

Διαβεβαιώ όμως τα έντ. μέλη ότι διά του ψηφίσματος τούτου έχουσι περιφρονήσει τα αισθήματα των Μουσουλμάνων και της Κυβερνήσεως.

Τα χριστιανικά μέλη του Συμβουλίου τούτου ζητούσι την εις την Ελλάδα εκχώρησιν της Κύπρου, και διά της προτάσεως των ταύτης προσεπάθησαν να δείξωσιν ότι αγνοούσι πράγματα, τα οποία γνωρίζουσι και ότι δεν βλέπουν εκείνα, τα οποία πράγματι βλέπουν.

Βεβαίως τα έντ. μέλη δεν θα μάθωσιν από εμέ ότι τα βόρεια και τα ανατολικά μέρη της Κύπρου κατέχονται υπό μουσουλμάνων, και ότι από των κορυφών των ορέων δεν βλέπομεν την Πελοπόννησον,

αλλά τα όρη της ανατολής.

Θέλω να είπω ότι η Κύπρος πολύ διαφέρει της Επτανήσου εις λόγος επί του οποίου βασίζονται και προβάλλουν τοιαύτας αξιώσεις είναι ότι αποτελούσι την πλειονότητα του τόπου.

Αναχωρούντες δ' από της αρχής αυτής θέλουσι να εφαρμοσθή ο νόμος των εθνικοτήτων.

Αλλ' ερωτώ το έντ. μέλη αν επιθυμώσιν όπως η αρχή αυτή εφαρμοσθή εις όλα τα μέρη.

Ημείς δεν αναγνωρίζομεν ότι αποτελούμεν την μειονότητα, λαμβανομένων υπ' όψει των σχέσεων ημών με τον έξω κόσμον.

Εάν τα έντ. μέλη έχωσι προ οφθαλμών τα **4-5** εκατομμ. προς τα οποία έχουσι σχέσιν, ημείς έχομεν σχέσιν με **300-** εκατομμύρια.

Ο Μουσουλμανικός πληθυσμός δεν είναι συγκεντρωμένος όπως οι Έλληνες εις την Πελοπόννησον και εις την Στερεάν Ελλάδα, αλλά αρχίζει από τας Φιλιππίνας Νήσους και την Ιάβαν και εκτείνεται προς δυσμάς μέχρι της Σιβηρίας.

Ο δε μέγας ούτος μουσουλμανικός κόσμος ευρίσκεται πολιτικώς υπό την επίβλεψιν της Αγγλίας και θρησκευτικώς υπό την επίβλεψιν της Αγγλίας και θρησκευτικώς υπό την επίβλεψιν της Τουρκίας.

Ο ισχυρισμός ότι το ελληνικόν έθνος εβοήθησε την Αγγλίαν, εν τω πολέμω τούτω, ίσως είναι ορθός.

Αλλά διατί δεν λέγουν ότι οι Τούρκοι της Αιγύπτου και της Τύνιδος εξακολουθούν να βοηθούν την Αγγλίαν;

Τα πλείστα των χρειωδών άτινα καταναλίσκει η Αγγλία κατά τον πόλεμον τούτον προέρχονται εκ μουσουλμανικών χωρών και καλλιεργούνται υπό μουσουλμάνων.

Εις δ' επί πλέον λόγος είναι ότι τα λείψανα της θείας μορφής του Προφήτου ευρίσκονται ενταφιασμένα εδώ.

Αν ποτέ δε σκεφθή η Αγγλία την παραχώρησιν της Νήσου ταύτης, αύτη πρέπει να γίνη προς τη πρώην αυτής ιδιοκτήτριαν.

Εάν δε πάλιν αποφασισθή να μείνη εις χείρας

της νυν διοικήσεως, το τοιούτον θα ευχαριστήση τον μουσουλμανικόν πληθυσμόν της Νήσου.

Και επειδή ως ελέχθη και προηγουμένως το ζήτημα τούτο κείται πέραν της δικαιοδοσίας του Συμβουλίου τούτου, θα δώσω την ψήφον μου εναντίον του ψηφίσματος.

Η συνεδρίασις αναβάλλεται διά την επαύριον.